

hierarchiam humanitas Filii sola sublimata sedet a dextris virtutis Dei per unitatem suppositi. » Ergo beata Virgo, tamquam superior omnibus dignitate, constituit distinctum et superiorem chorum omnibus aliis.

QUAESTIO QUARTA

DE CULTU BEATAE VIRGINI DEBITO AC DE EJUS INVOCATIONE

ARTICULUS I

Utrum beata Virgo sit colenda, et quonam cultu?

Ad primum respondeatur: Deipara Virgo est omnino colenda, cultu interno et externo. Est haec indubia et catholica assertio.

Probatur, primo, ex Evangelio: angelus Gabriel, quando missus a Deo dixit ad Virginem, « *Ave, gratia plena*, etc. (LUC. I, 20), « verum ipsi cultum exhibuit. Non enim ipsam his verbis honorare voluit tamquam sibi aequalem vel inferiorem, sed tamquam Matrem Dei, cum recognitione et reverentia erga Virginis excellentiam, qua est Mater Dei, et inde Domina ac Regina ipsorum etiam angelorum. Nam sicut omnes praecepto divino jussi sunt adorare Christum, juxta illud Apostoli (HEBR. I, 6), « *Et cum iterum introducit Primogenitum in orbem terrae, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei* : » ita etiam jussi sunt venerari Matrem Christi. Et ideo dicitur (APOC. XII) quod inter angelos ortum sit praelium in coelo, dum aliqui hunc cultum exhibuerint, et alii recusaverint.

Probatur, secundo, ex traditione apostolorum: quia « quod universa tenet Ecclesia, nec a conciliis institutum, sed semper

retentum est, nonnisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur. » Atqui cultum religiosum Deiparae Virginis universa tenet Ecclesia; nec a conciliis institutus esse noscitur, sed semper fuit retentus: ergo apostolica auctoritate censetur traditus, et ex hac Deiparae Virgini debitus. — Major est S. AUGUSTINI (*De Bapt. lib. 4*); et inde constat quod evidentius signum traditionis apostolicae assignari nequeat quam constans observatio Ecclesiae, cuius nescitur initium. — Minor probatur tum negative, tum positive. Negative, quia nemo, sive ex haereticis antiquis, sive ex novis, ostendere hucusque potuit hujus religiosi cultus initium. Positive, quia constat ex sensu apostolorum in eorum Liturgiis expresso. Sic LITURGIA LATINA, quam sancti Petri esse tradit S. THOMAS (*Summ. part. 3, quaest. 78, art. 2*), haec habet: « *Communicantes et memoriam venerantes imprimis gloriosac semperque virginis Mariae, Genitricis Dei;* » et iterum: « *Libera nos, quaesumus, Domine, ab omni malo, intercessionibus Mariae Deiparae.* » In LITURGIA SANCTI JACOBI autem legitur: « *Dignum est ut te vere beatam dicamus Deiparam. Semper beatam Matrem Dei nostri, honorabiliorem quam Cherubim, et gloriostorem quam Seraphim, quae sine corruptione Deum Verbum peperisti, te revera Deiparam magnificamus;* » et adhuc: « *Commemorationem agentes sanctissimae Matris Dei, et omnium sanctorum, ut precibus atque intercessionibus eorum misericordiam consequamur.* » Quae talia sunt encomia et laudes quibus Deipara Virgo jure meritissimo omnibus antefertur et colitur.

Probatur, tertio, ex ratione: quia cultus sacer et religiosus est reverentia alteri debita propter excellentiam supernaturalem. Atqui Deipara Virgo est in tali excellentia supernaturali constituta: ergo est colenda cultu sacro et religioso. — Major constat ex ratione nominis; et inde est evidens, quia excel-

lentia supernaturalis, hoc ipso quod talis sit, non est naturalis et mere politica et civilis, cuiusmodi reperitur in regibus et principibus. — Minor vero probatur: Maternitas Dei, gratia et gloria Deiparae Virginis sunt mera dona supernaturalia, quibus beatissima Virgo omnes creaturas superat; quia vere est Mater Dei ex dono supernaturali, et in plenitudine gratiae ac supremitate gloriae constituta per Auctorem gratiae. Ergo dignitas ejus et excellentia est supernaturalis; ac per consequens cultus eidem debitus est religiosus et sacer.

Probatur, quarto: quia illa omnino a nobis veneranda est et honoranda, quam omnes honorant. Atqui beatam Virginem omnes honorant: et imprimis quidem Deus, qui primum nomen, post nomen Jesu, nomen Mariae in libro vitae scripsit, et ab aeterno in Matrem pree cunctis aliis elegit. Post Deum eam venerati sunt angeli: et primo quidem ab initio creationis suae, per revelationem a Deo ipsis una cum Filio suo proposita adorarunt, ut docet S. THOMAS (*Summ. part. 1, quaest. 57, art. 5*); et satis clare appareat (APOS. XII) in dracone minitante devorare Filium quem Mulier amicta sole erat paritura, et quam angeli boni tamquam Dominam et Reginam sibi a Deo constitutam venerati sunt. Praeterea hanc Virginem superbenedictam et gloriosam omnes patriarchae summis votis expetierunt, omnes prophetae praedixerunt, omnes figurae, Spiritu Sancto praemonstrante, adumbrarunt; et quam ipse Dei Filius adeo honorare dignatus est, ut in Matrem elegerit, ei subditus esse voluerit, et in coelis ad dexteram suam collocarit; et denique quam tota Ecclesia catholica omnibus obsequiis honorat, summis laudibus deprecatur, et depraedicandam semper esse censuit, ac fidelibus proposuit.

Ad secundum respondetur: beata Virgo nullo cultu latriae est colenda, seu adorabilis.

Probatur, primo, ex S. THOMA (*Summ. part. 3, quaest. 25, art. 5*), qui haec habet : « Nulli purae creaturae rationali debetur cultus latriae. Cum igitur beata Virgo sit pura creatura rationalis, non debetur ei adoratio latriae, sed solum veneratio duliae, eminentius tamen quam caeteris creaturis, in quantum ipsa est Mater Dei. Et ideo dicitur quod debetur ei non qualiscumque dulia, sed *hyperdulia*. »

Probatur, secundo, ratione : ille cultus denegandus est beatae Virgini, qui tam a Scripturis quam a Patribus beatae Virgini denegatur. Sed, tam a Scriptura quam a Patribus beatae Virgini, tamquam purae creaturae, denegatur cultus latriae : ergo est omnino eidem denegandus. — Minor probatur. Imprimis Scriptura aperte dicit : « *Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies* (MATTH. IV, 10). » Eodem modo sancti Patres loquuntur. Ex quibus S. AUGUSTINUS (*Contra Faust. cap. 21*) dicit : « Ab illo cultu, qui graece latria dicitur, latine uno verbo dici non potest, cum sit quae-dam Divinitati propria servitus, nec colimus, nec colendum dicimus, nisi unum Deum. » Et S. EPIPHANIUS (*Haeres. 79*) : « Sanctum erat Mariae corpus, fateor; non tamen Deus illa fuit, eadem et Virgo exstitit, et honorata fuit, minime tamen nobis ad adorandum proposita; sed eum adorans ipsum, qui e sua carne genitus e coelo ac paterno sinu descenderat. » Ergo beata Virgo non est adorabilis cultu latriae; sed est colenda cultu hyperduliae, ratione maternitatis Dei et sanctitatis ejus.

ARTICULUS II

Utrum beatae Virginis oratio in coelis sit precibus omnium sanctorum copulative sumptis potentior?

Respondetur : Deiparae Virginis oratio omnium sanctorum collective sumptorum precibus est potentior.

Probatur, primo, ex theologis. Ex quibus SUAREZ (*tom. 2, part. 3, disp. 25, sect. 2*) ait : « Colligitur ex dictis non solum intercedere pro nobis beatam Virginem, sed etiam ejus intercessionem esse omnium efficacissimam. Quin potius existimo a Virgine in hac potestate et efficacia non solum sanctos singulos, sed omnem etiam coelestem curiam superari; ita ut si cogitatione fingamus beatam Virginem aliquid postulare, totamque curiam coelestem illi resistere, sicut apud Danielem unus angelus alteri resistebat, potentior esset, majorisque efficaciae et valoris apud Deum beatae Virginis, quam reliquorum sanctorum omnium oratio. Et ideo Ecclesia frequenter et altiori quodam modo orat ad Virginem, quam ad reliquos sanctos (1). » — Confirmatur auctoritate S. THOMAE (*Summ. part. 2-2, quaest. 83, art. 11*) : « Quanto sancti, qui sunt in patria, sunt perfectioris charitatis, tanto magis orant pro viatoribus qui orationibus juvari possunt; et quanto Deo sunt conjunctiores, tanto eorum orationes sunt magis efficaces. » Atqui beatissima Virgo superat in charitate omnes sanctos collective sumptos, et habet majorem conjunctionem cum Deo quam hi omnes simul; quia hi omnes sunt tantum servi Dei et filii adoptivi, ipsa vero est Mater Dei, consanguinea Christo, affinis Deo. Ergo omnes sanctos superat in potentia impetrandi.

Probatur, secundo, ex S. ANTONINO (*Summ. part. 4, art. 5*), cuius verba sic sonant : « Oratio sanctorum non innititur alicui rei ex parte sui, sed tantum misericordiae ex parte Dei. Oratio autem Virginis innititur gratiae Dei jure naturali et justitiae Evangelii. Nam filius non tantum tenetur audire matrem, sed obedire, juxta illud Apostoli, *Fili, obedite parentibus vestris* (Coloss. III, 20), quod est etiam de jure naturae; et ideo oratio Deiparae erat nobilissimus modus

(1) Pro qua eadem sententia stat, cum aliis, VEGA (*Theol. Mar. num. 1762*).

orandi, tum quia habebat rationem jussionis et imperii, tum quia impossibile erat eam non audiri; juxta illud quod in figura ejus dixit Salomon matri suaे Bethsabeae, cum aliquid petere vellet : *Pete, inquit, mater mea; neque enim fas est ut avertam faciem tuam* (3 REG. II, 20). » Quod confirmat S. AMBROSIUS (*Sup. Epist. ad Rom.*) dicens : « Impossibile est preces multorum non exaudiri; et si illae non exaudirentur, exaudiet tamen Filius Matrem. » Ex quibus omnino deducitur quod oratio Deiparae Virginis sit efficacior quam oratio omnium sanctorum collective sumptorum : quia, licet omnes sancti collective sumantur, tamen eorum oratio non habet rationem jussionis, sed simplicis petitionis; nec talem rationem congrui ad exaudiendum, ut fas non sit non exaudiri.

Objicitur : si beatae Virginis oratio esset efficacior oratione omnium sanctorum, tunc illa sola foret imploranda; sed hoc repugnat consuetudini Ecclesiae : ergo ipsius oratio non erit efficacior.

Ad quod respondeatur negando majorem : quia, ut dicit S. THOMAS (*Summ. part. 2-2, quaest. 83, art. 11*), oportet non solum superiores, sed etiam inferiores sanctos implorare; alioquin esset solius Dei misericordia imploranda. Est ergo hic attendenda ordinatio Dei, quae sic ordinat ut accessus noster ad Deum sit medianibus sanctis, iisque non solum supremis, uti est beatissima Virgo, sed etiam inferioribus : quia his medianibus efficacior est noster accessus ad ipsam beatam Virginem, et, hac mediante, ad Deum. Si enim angelus noster custos, aut alii patroni, nobiscum implorent Deiparam Virginem, et haec a nobis conjunctive exorata exoret Deum, felicius et citius obtinebimus id quod petimus.

ARTICULUS III

Utrum beata Virgo possit dici omnipotens in impetrando?

Respondeatur : Deipara Virgo recte vocatur omnipotens in impetrando (1).

Probatur, primo, ex communi sensu sanctorum Patrum. S. ANSELMUS (*De Excell. Virg. cap. 12*) beatam Virginem alloquens dicit : « Sic te Deus exaltavit, ut omnia tibi possibilia esse donaverit. Tu velis, et nequaquam fieri non poterit. » Quod idem est ac dicere Deiparam adeo potentem esse per impetrationem, sicut est Deus per suam omnipotentiam. Idem tenet S. BONAVENTURA (*Specul. B. Virg. cap. 8*) dicens : « Dominus potentissimus tecum est, juxta illud, *Fecit mihi magna qui potens est* (Luc. I, 49); ideo et tu es potentissima secum. Potentissima es per ipsum, potentissima apud ipsum; ita ut vere dicere possis illud (Eccli. XXIV, 15) : *In Jerusalem potestas mea*; nempe quidvis impetrandi quod volo. » Et S. PETRUS DAMIANUS (*Serm. de Nativ. B. Virg.*) : « *Fecit tibi magna qui potens est*, et data est tibi omnis potestas in coelo et in terra; et nihil tibi impossibile est, cui possibile est desperatos in spem salutis revocare. »

Probatur, secundo, ratione : quia beata Virgo omne id meruit de congruo, quod Christus de condigno, ut supra dictum est (*part. 3, quaest. 1, art. 4*). Ergo, quia Christus Dominus propter hoc universale meritum habet potentiam omnia impetrandi immediate a suo Patre, habet etiam beata Virgo, propter suum universale meritum de congruo, potestatem omnia impetrandi per Christum. — Confirmatur ex

(1) Agitur hic non de omnipotentia physica, sed de omnipotentia morali, quae consistit in potestate a Deo impetrandi quidquid sub impetrationem cadit in praesenti divinae Providentiae ordine.

S. THOMA (*Opusc.* 8) : beata Virgo salutatur tamquam plena gratia, non solum quantum ad se, verum etiam quantum ad refusionem in omnes homines. Ergo, sicut nullum defectum habet gratiae in proprio subjecto, ita omnia potest relate ad omnes homines.

Objicitur : si beata Virgo esset omnipotens in impetrando, tunc omnes fierent salvi, quia habet pronissimam voluntatem procurandi salutem. Ergo, quia dici non potest quod omnes fiant salvi, neque dici poterit quod beata Virgo omnia possit apud Deum.

Ad quod respondetur omnipotentiam moralem beatae Virginis consistere in facultate impetrandi omnia, salvo ordine hujus providentiae in quo hominibus, sicut et angelis, pro via libertas relinquitur ad salutem consequendam. Omnia ergo potest beata Virgo, salva tamen libertate hominis, si ille sibi vult applicare auxilium Deiparae Virginis, et eidem cooperari. — Instantia est in Christo Domino, qui indubie habet omnipotentiam impetrandi omnia a Patre, nec ipsi deest sincera voluntas salvandi omnes. Non omnes tamen salvi fiunt, non ob defectum voluntatis et meritorum Christi, sed propter culpam eorum qui in numero reproborum computantur.

ARTICULUS IV

*An verum sit quod non detur aditus ad Deum,
nisi per Matrem ejus ?*

Nota. — Certum est quod non detur aditus ad Deum nisi per Christum. Dicitur enim : « *Non est in alio aliquo salus ; nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri* (Act. IV, 12). » Quia igitur per beatam Virginem obtinuimus Christum, ideo in hoc sensu omnino certum est quod non detur aditus ad Deum nisi per

Mariam, in quantum haec nobis peperit Christum. Verum alia etiam ratione agitur haec quaestio : an nimis nullus detur aditus per Christum ad Deum sine Deiparae Virginis intercessione aut meritis. Ad quod

Respondetur : nullus omnino mortalium venit ad Deum sine Deiparae Virginis intercessione aut meritis.

Probatur, primo, ex sanctis Patribus. Ita S. GERMANUS, patriarcha CP (*Serm. de Zona*), ait : « Nullus est qui salvus fiat nisi per te, o sanctissima ! Nullus est qui liberetur a malis nisi per te, o purissima ! Nemo est cui donum concedatur nisi per te, o castissima ! Nemo est cujus misereatur gratia nisi per te, o honestissima ! » Et S. BERNARDUS (*Serm. 1 de Annunt.*) : « Totis medullis cordium, totis praecordiorum affectibus et votis omnibus Mariam hanc veneremur : quia sic est voluntas ejus qui totum nos habere voluit per Mariam. » Et S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. 5*) : « Omnia Spiritus Sancti dona, quibus vult, quando vult, quomodo vult, et quantum vult, per manus hujus Virginis administrantur. » Idem confirmant alii ex sanctis Patribus (1).

Probatur, secundo, ratione : quia, in hoc ordine Providentiae, Deo placuit amicos et fideles servos suos apud homines honorare, et glorificare per dispensationes suorum bonorum. Idcirco enim promittit (MATTH. XXIV, 45) quod servum fidelis super omnia bona sua constituere velit. Quia ergo inter omnes Dei amicos et servos nemo sit fidelior in ministrando Virgine Deipara, nemo etiam hoc honore dignior, ideo illi haec dispensatio super omnia bona sic commissa fuit, ut nullus pateat aditus ad Deum sine Deipara. — Confirmatur : licet Deus de se sit paratus ad beneficiandum, tamen ex justissimis

(1) Cfr S. HIERONYMUS (*Serm. de Assumpt.*), S. METHODIUS (*Orat. in Hypap.*), S. DAMASCENUS (*Serm. 2 de Assumpt.*), S. CHRYSIPPUS (*Serm. de Deip.*)

causis non vult nobis bona sua communicare, nisi intercedentibus aliorum precibus et interventione, ut constat exemplo Abrahae (GEN. XX, 17) : « *Orante autem Abraham, sanavit Deus Achimelech, et uxorem ancillasque ejus;* » et (JOB, XLII, 6) : « *Dominus quoque conversus est ad poenitentiam Job, cum oraret ille pro amicis suis.* » Quia ergo preces beatae Virginis sunt potentissimae, ideo in bonum nostrum id fecit Deus, ut aditum ad se constitueret, mediante Deipara, quatenus cum nos ex nobis non mereamur audiri, haberemus auxiliatricem per quam certo exaudiremur.

Objicitur : omnes antiqui patriarchae et justi salvi facti sunt, quin beata Virginis intercessio praecedere potuerit. Multi etiam post Christi adventum in terram salutem consequi sunt, quin opem Deiparae imploraverint, vel de imploranda cogitaverint : uti infantes post baptismum citra usum rationis decedentes, sed inculpabiliter omittentes invocationem Deiparae Virginis. Non enim haec invocatio simpliciter necessaria est necessitate medii, aut divini praecepti ad salutem. Ergo datur accessus ad Deum sine Deipara Virgine.

Ad quod respondeatur : Deiparam Virginem habere influxum in omnium electorum, angelorum et hominum, salutem : in eorum qui ipsam in tempore antecedunt, influxum causalitatis finalis ; in eorum vero qui subsequuntur, influxum causalitatis efficientis meritoriae. Nec id requiritur ut invocetur, cum etiam non invocata succurrat : uti Christus Dominus non solum nobis subministrat beneficia et gratias pro quibus eum flagitamus, sed etiam illas dat quibus excitamur ad efflagitandum, imo et illas quas obstinati peccatores tamquam immeriti et quasi inviti accipiunt. Manet tamen semper illis major influxus beneficiorum, qui devota invocatione se dignos reddunt. Caeterum, quod omnes gratiae quae de sursum veniunt, etiam relate ad tempora beatam Virginem antecedentia, per manus seu influxum ejus veniant, jam aliunde satis superque demonstratum

est (1). Et S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. de Nativ. B. Virg. cap. 2*) sequentibus confirmat : Ergo propter illam nobilem creaturam (scilicet Mariam) salvavit Deus parentes primos de eorum prima transgressione ; Noe de diluvio inundante ; Abraham de caede regis Chodorlahomor. » Et demum sic concludit : « Et ut brevi sermone omnia comprehendam, omnes liberaciones et indulgentias factas in veteri Testamento non ambigo Deum fecisse propter hujus benedictae puellae reverentiam et amorem, quibus eam Deus in suam praedestinationem praehonorandam cunctis operibus suis, in ordine nempe naturae et gratiae, praeordinavit. » Beata Virgo ergo influxum habet in omnia beneficia Dei mundo impertienda, non solum pro novo, sed veteri Testamento, saltem in tantum ut Deus omnia ex complacencia ejus fecerit.

ARTICULUS V.

*An invocatio beatae Virginis praejudicet
Christo Mediatori ?*

Respondetur : invocatio Deiparae Virginis, prout in usu est inter fideles, neutiquam praejudicat Christo Domino. Est certa et catholica assertio.

Probatur, primo : quando solus Christus invocatur tamquam intercessor immediatus et principalis, beata Virgo vero tantum ut intercedrix mediata et secundaria, salva manet auctoritas Christi Domini, et non potest beatae Virginis invocatio eidem esse praejudiciosa. Atqui a fidelibus et verae Ecclesiae filiis solus Christus invocatur tamquam intercessor immediatus et principalis, beata Virgo autem tamquam intercedens mediata et secundaria, ac dependens a Christo. Ergo invocatio beatae Virginis non est praejudiciosa Christo. — Minor pro-

(1) Cfr part. 3, quaest. 1, art. 4 et 5.